

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Навчально-науковий інститут економіки та управління
Факультет менеджменту

Кафедра економіки підприємств

ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ

Методичні рекомендації для практичних занять і самостійної роботи
здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «бакалавр» спеціальності
193 “Геодезія та землеустрій” денної форми навчання

МИКОЛАЇВ
2018

УДК 336:330.101

Ф59

Друкується за рішенням науково-методичної комісії факультету менеджменту Миколаївського національного аграрного університету від 27.09.2018 р., протокол №1

Укладач:

О. С. Альбещенко – канд. екон. наук, старший викладач кафедри економіки підприємств, Миколаївський національний аграрний університет

Рецензенти:

О.В. Письменний – кандидат сільськогосподарських наук, доцент кафедри ґрунтознавства та агрохімії, Миколаївського національного аграрного університету.

Т.В. Стройко - доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри міжнародної економіки та менеджменту освіти, Миколаївський національний університет імені В.О.Сухомлинського

© Миколаївський національний аграрний університет, 2018

ЗМІСТ

ЗМІСТ	3
ВСТУП	4
1. Фінансово- економічний аналіз	
Тема 1. Обґрунтування змісту фінансово-економічної діяльності.	5
Тема 2. Оцінка характеру й ступеня впливу зовнішніх і внутрішніх факторів на фінансово-економічну діяльність підприємств	5
Тема 3. Аналіз ресурсів, які підприємство використовує у фінансово-економічної діяльності.	7
Тема 4. Основні фонди підприємства – як матеріальний ресурс фінансово-економічної діяльності підприємства	7
Тема 5. Вивчення особливостей фінансових і трудових ресурсів підприємства	8
Тема 6. Земля як об'єкт нерухомості й засіб виробництва	9
2. Управлінський аналіз	
Тема 7. Аналіз реалізації продукції та маркетингової діяльності підприємства	10
Тема 8. Цінова політика	11
Тема 9. Товарна політика	11
Питання для проміжного і підсумкового контролю знань здобувачів вищої освіти.	13
ЛІТЕРАТУРА	16

ВСТУП

Перетворення в економіці України у напрямку побудови соціально-орієнтованої ринкової економіки безпосередньо впливають і на фінансово-кредитну систему суспільства. З метою постійного відслідковування змін, що відбуваються у даній сфері, підприємства повинні ґрунтовно й послідовно будувати напрями своєї фінансово-економічної діяльності.

Методичні вказівки призначені для здобувачів вищої освіти спеціальності 193 - «Геодезія, та землеустрій», які вивчають курс «Фінансово-економічна діяльність». Метою вивчення курсу є засвоєння порядку здійснення, нормативного регулювання і особливостей виконання фінансово-економічної діяльності підприємствами України в сучасних умовах трансформаційних перетворень.

Завданням вивчення курсу є теоретична та практична підготовка здобувачів вищої освіти з питань:

- розробки і реалізації фінансової політики підприємства із застосуванням різних фінансових інструментів;
- прийняття рішень з фінансових та економічних питань, їх конкретизацію і розробку методів реалізації;
- інформаційне забезпечення за допомогою складання і аналізу фінансово-економічної звітності підприємства;
- організацію апарату управління фінансово-господарською діяльністю підприємства.
- методи оцінки ефективності, ризиків, ліквідності окремих реальних проектів та фінансових інструментів, що є об'єктами інвестування.

Мета методичних вказівок – формування у здобувачів вищої освіти сучасного економічного мислення та системи спеціальних знань у галузі управління фінансово-економічною діяльністю підприємств, відповідних компетенцій на основі засвоєння основних теоретичних положень та опанування необхідними практичними навичками, що дозволяють ефективно здійснювати цю діяльність на підприємстві..

Вказівки містять завдання з основних тем курсу, у них передбачена варіантність виконання. Кожне завдання має базовий варіант, що є основою для визначення розміру вихідних даних по інших варіантах.

1. ФІНАНСОВО- ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ

ТЕМА 1.ОБҐРУНТУВАННЯ ЗМІСТУ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.

Мета заняття – набуття навичок аналітичної оцінки важливості й необхідності фінансово-економічної діяльності підприємств.

Завдання:

- 1) проаналізувати визначення фінансово-економічної діяльності, дати пояснення основним напрямкам цієї діяльності;
- 2) обґрунтувати роль підприємства, як суб'єкта фінансово-економічної діяльності.

Порядок виконання:

- ознайомитися з існуючим визначення економічного поняття «фінансово-економічна діяльність»;
- вивчити нормативно-правові акти, що регламентують порядок здійснення фінансово-економічної діяльності. Дати оцінку нормативно-правовому полю фінансово-економічної діяльності, визначити які риси йому притаманні (постійність і незмінність, або мінливість і непередбачуваність);
- перелічити відомі класифікаційні групи підприємств України, навести приклади існуючих організаційно-правових форм підприємств;
- навести власні пропозиції з оптимізації та поліпшення основних напрямів діяльності вітчизняних підприємств.

Питання для самоперевірки знань:

- 1) У чому полягають сутність, необхідність і особливості здійснення фінансово-економічної діяльності підприємств України.
- 2) Охарактеризувати нормативно-правове регулювання фінансово-економічної діяльності в Україні.
- 3) Навести перелік й обґрунтувати класифікаційні види підприємств в Україні.

ТЕМА 2. ОЦІНКА ХАРАКТЕРУ Й СТУПЕНЯ ВПЛИВУ ЗОВНІШНІХ І ВНУТРІШНІХ ФАКТОРІВ НА ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНУ ДІЯЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВ

Мета заняття– набуття навичок виявлення і аналізу факторів зовнішнього середовища організації.

Завдання:

- 1) проаналізувати фактори макрооточення, що супроводжують діяльність підприємств;
- 2) оцінити вплив факторів мезооточення та мікрооточення.
- 3) аналітично пояснити, чи здійснюють більший або менший вплив фактори одного з трьох рівнів оточення.

Порядок виконання:

1. Здійснити групування наведених нижче факторів до трьох рівнів оточення підприємства, відповідно: макро-, мезо або мікросередовища. Пояснити виконане групування.

- соціальне й демографічне становище в суспільстві;
- характер державної інноваційної політики;
- стан нормативно-законодавчого поля;
- характер бюджетної та податкової політики;
- стан, тенденції розвитку міжнародних економічних відносин;
- інвестиційна привабливість економіки;
- ступінь правової культури населення і наявність змін суспільних цінностей образу, стилю життя;
- тенденції екологічних змін навколо підприємства; діяльність екологічних організацій;
- рівень стимулювання технічного прогресу в суспільстві;
- характер взаємовідносин і впливу міжнародних інституцій на економіку країни.

2. Навести фактори трьох рівнів оточення для підприємства, яке здійснює:

- геологорозвідувальні роботи;
- будівельну діяльність;
- банківську діяльність;
- торговельну діяльність;
- діяльність із соціальної підтримки населення.

Питання для самоперевірки знань:

- 1) Навести визначення макрооточення, як одного з рівнів оточення фінансово-економічної діяльності підприємства.
- 2) Визначити сутність мезо- і мікрооточення, як рівнів оточення фінансово-економічної діяльності підприємства.

3) Обґрунтувати залежність діяльності підприємства від факторів оточення. Навести найбільш поширені для діяльності підприємств України фактори оточення.

ТЕМА 3. АНАЛІЗ РЕСУРСІВ, ЯКІ ПІДПРИЄМСТВО ВИКОРИСТОВУЄ У ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.

Мета заняття – набуття навичок оцінки важливості й необхідності ресурсів у діяльності підприємства.

Завдання:

- 1) Проаналізувати основні види ресурсів (факторів виробництва).
- 2) Дати оцінку ролі й необхідності ресурсу землі в діяльності підприємств.
- 3) Визначити вплив праці, капіталу й підприємництва в діяльності підприємства.
- 4) Обґрунтувати причини появи в новому тисячолітті нового ресурсу – інформації.

Порядок виконання:

- дати визначення факторам (ресурсам) виробництва, які становлять базу здійснення фінансово-економічної діяльності підприємства;

Питання для самоперевірки знань:

- 1) Сформулювати зміст поняття «ресурси (фактори виробництва)», які підприємство використовує у фінансово-економічній діяльності;
- 2) Обґрунтувати важливість і необхідність ресурсу землі, праці, капіталу, підприємництва та інформації.

ТЕМА 4. ОСНОВНІ ФОНДИ ПІДПРИЄМСТВА – ЯК МАТЕРІАЛЬНИЙ РЕСУРС ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Мета заняття – набуття вмінь і навичок з оцінки важливості, необхідності і ефективності використання основних фондів підприємства.

Завдання:

- 1) Вивчити сутність і нормативне регулювання вимог до основних фондів підприємства.

- 2) Дати оцінку існуючим класифікаційним групам основних фондів.
- 3) Вивчити порядок визначення середньорічної вартості основних фондів.
- 4) Проаналізувати й співставити методи нарахування розміру амортизації основних фондів.

Порядок виконання:

- навести визначення економічної категорії «основні фонди» згідно із законодавством України;
- дати визначення зносу та амортизації основних фондів;
- проаналізувати відомі методи нарахування амортизації основних фондів підприємства;
- перелічити класифікаційні ознаки групування основних фондів підприємства.

Питання для самоперевірки знань:

- 1) Обґрунтувати важливість і необхідність основних фондів, як матеріального ресурсу фінансово-економічної діяльності підприємства;
- 3) Розкрити порядок розрахунку середньорічної вартості основних фондів, розрахунку розміру амортизації основних фондів різними методами нарахування.

ТЕМА 5. ВИВЧЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ ФІНАНСОВИХ І ТРУДОВИХ РЕСУРСІВ ПІДПРИЄМСТВА

Мета заняття – набуття вмінь і навичок з аналізу обігових активів, фінансових та трудових ресурсів у діяльності підприємств.

Завдання:

- 1) Вивчити сутність і порядок розрахунку показників обігових активів підприємства.
- 2) Дослідити засади функціонування фінансових і трудових ресурсів підприємства.

Порядок виконання:

- вивчити сутність обігових активів підприємства;
- проаналізувати склад обігових активів, проаналізувати склад оборотних фондів і фондів обігу;
- навести приклади відмінностей складу обігових коштів залежно від сфери фінансово-економічної діяльності підприємства;

- визначити сутність фінансових ресурсів підприємства, їх ролі у фінансово-економічній діяльності;
- дати визначення трудовим ресурсам;

Питання для самоперевірки знань:

- 1) Дати пояснення сутності обігових активів, пояснити механізм їх функціонування і впливу на результати діяльності;
- 2) Обґрунтувати особливості фінансових і трудових ресурсів підприємства.

ТЕМА 6. ЗЕМЛЯ ЯК ОБ'ЄКТ НЕРУХОМОСТІ Й ЗАСІБ ВИРОБНИЦТВА

Мета заняття – набуття вмінь та навичок із проведення діяльності з оцінки земельних ділянок згідно з вимогами законодавства України.

Завдання:

- 1) Вивчити категоріальний апарат, пов'язаний з оцінкою земельних ділянок в Україні.
- 2) Оцінити відомі методи оцінки земель і порядок документообігу за результатами оцінки.

Порядок виконання:

- навести визначення сутності поняття «земельна ділянка» й перерахувати притаманні їй певні особливості, як засобу виробництва;
- перелічити основні документи нормативно-правового регулювання оцінки земельних ділянок в Україні;
- сформулювати принципи, на яких базується землеоціночна діяльність;
- розкрити сутність, надати порівняльну характеристику трьом видам оцінки земельних ділянок в Україні.

Питання для самоперевірки знань:

- 1) Обґрунтувати необхідність та особливості оцінки земельних ділянок у сучасних умовах трансформаційних перетворень України;
- 2) Перелічити основні методи грошової оцінки земель;
- 3) Пояснити порядок застосування і необхідний документообіг нормативної грошової оцінки земельних ділянок;
- 4) Пояснити особливості застосування експертної грошової оцінки земельних ділянок України.

2. УПРАВЛІНСЬКИЙ АНАЛІЗ

ТЕМА 7. АНАЛІЗ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОДУКЦІЇ ТА МАРКЕТИНГОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Мета заняття – набуття вмінь і навичок змаркетингового дослідження підприємства.

Завдання:

- 1) Дослідити завдання дослідження маркетингового середовища підприємства.
- 2) Проаналізувати основні завдання аналізу ринків збуту продукції підприємства.

Порядок виконання:

- назвіть основні завдання аналізу маркетингової діяльності підприємства.
- розкрити зміст аналізу збутової діяльності підприємства;
- перелічити що необхідно вивчити у межах аналізу динаміки збуту продукції підприємства;
- наведіть можливу форму аналітичної таблиці для аналізу динаміки збуту;
- які показники використовують для аналізу динаміки та ефективності збутової діяльності підприємства;
- розкрити зміст аналізу структури ринків збуту;
- розкрити зміст аналізу життєвого циклу товару.

Питання для самоперевірки знань:

- 1) Охарактеризувати ринок як економічну категорію.
- 2) Перелічити складові елементи ринку.
- 3) Сформулювати зміст поняття попиту.
- 4) Розкрити суть поняття показника чутливості споживачів до зміни ціни продукції.
- 5) Розкрити суть поняття показника чутливості споживачів до зміни доходу.
- 6) Дати визначення поняття конкурентоспроможності.
- 7) Перелічити завдання дослідження маркетингового середовища підприємства.

ТЕМА 8. ЦІНОВА ПОЛІТИКА

Мета заняття – набуття вмінь і навичок з цінової політики підприємства.

Завдання:

- 1) Дослідити основні аспекти маркетингової цінової політики.
- 2) Проаналізувати механізм формування ціни на товар.

Порядок виконання:

- визначте цілі ціноутворення;
- перелічіть з яких етапів складається процес ціноутворення;
- розкрити зміст стратегії ціноутворення;
- наведіть перевагу ціноутворення, як елемента управління, над товарним плануванням?;
- проаналізувати які види знижок цін на товари використовуються і для чого?;
- наведіть методику розрахунку кількісних знижок.

Питання для самоперевірки знань:

- 1) Назвіть фактори ціноутворення.
- 2) Назвіть групи факторів ціноутворення.
- 3) Які фактори і як впливають на ціноутворення?
- 4) Розкрийте зміст основних методів ціноутворення.
- 5) Дайте характеристику ринковим методам ціноутворення.
- 6) Сформулюйте зміст поняття метод змінної ціни?

ТЕМА 9. ТОВАРНА ПОЛІТИКА

Мета заняття – набуття вмінь і навичок з визначення основних напрямків реалізації маркетингової товарної політики;

Завдання:

- 1) З'ясування змісту термінів: товар, товар за задумом, товар у реальному виконанні, товар з підкріпленням.
- 2) Ознайомлення з концепцією життєвого циклу товару та визначення типових маркетингових стратегій для окремих етапів ЖЦТ.

3) Визначення особливостей регулювання прав на знаки для товарів та послуг згідно із Законом України "Про охорону прав на знаки для товарів та послуг".

Порядок виконання:

- розгляд класифікації споживчих і промислових товарів та послуг;
- розгляд етапів процесу розробки нових товарів;
- ознайомлення з методикою оцінки конкурентоспроможності товару;
- визначення основних напрямів здійснення марочної політики підприємства.

Питання для самоперевірки знань:

- 1) Дайте визначення маркетингової товарної політики та охарактеризуйте її структуру.
- 2) Охарактеризуйте основні атрибути товару.
- 3) Дайте визначення та поясніть маркетингову концепцію конкурентоспроможності товару.
- 4) Поясніть сутність поняття «новий товар».
- 5) Назвіть та прокоментуйте основну мету розробки підприємством нової продукції.
- 6) Назвіть та поясніть сутність методів розробки нової продукції.
- 7) Дайте визначення марки товару. Назвіть типи марок та поясніть актуальність цього питання в сучасній маркетинговій діяльності.
- 8) Охарактеризуйте роль упаковки товару в сучасній маркетинговій діяльності.
- 9) Дайте визначення життєвого циклу продукції та охарактеризуйте його основні етапи.
- 10) Назвіть головні причини, які можуть завадити успіху нової продукції на ринку.
- 11) Поясніть сутність та охарактеризуйте основні характеристики товарного асортименту.
- 12) Охарактеризуйте основні організаційні форми управління продукцією підприємства.

Питання для проміжного і підсумкового контролю знань здобувачів
вищої освіти

1. Суть, особливості та завдання фінансово-економічного аналізу підприємства
2. Роль економічного аналізу як засобу підвищення ефективності виробництва за умов ринкових відносин.
3. Основні показники фінансових результатів
4. Формування фінансових результатів
5. Формування прибутку від основної діяльності
6. Склад і структура активів підприємства
7. Сутність капіталу підприємства
8. Аналіз доходів від цінних паперів.
9. Склад та структура цінних паперів
10. Резерви збільшення прибутку
11. Фінансовий стан підприємства - суть та значення
12. Склад та структура оборотних активів підприємства
13. Склад та структура майна підприємства
14. Основні показники ліквідності підприємства.
15. Основні показники платоспроможності підприємства
16. Основні показники фінансової стабільності підприємства
17. Ефективність використання оборотного капіталу
18. Основні особливості землі як засобу виробництва в сільському господарстві
19. Основні показники ефективності використання землі.
20. Моніторинг землі: визначення та завдання.
21. Трудові ресурси поняття, сутність, склад.
22. Формування трудових ресурсів.
23. Ринок праці сутність і структура.
24. Попит і пропозиція на ринку.
25. Безробіття. Служба зайнятості.
26. Оплата праці, її форми та системи.
27. Продуктивність та трудомісткість праці. Шляхи підвищення продуктивності праці.
28. Аналіз фінансових результатів підприємства.
29. Аналіз фінансового стану підприємства. Основні показники аналізу фінансового стану підприємства.
30. Суть та показники рівня забезпеченості підприємства основними засобами.

31. Собівартість продукції, її складові. Резерви зниження собівартості продукції.
32. Загальна характеристика фінансової діяльності підприємства. Основні завдання фінансової діяльності підприємства.
33. Дохід як показник фінансової діяльності підприємства.
34. Прибуток як показник фінансової діяльності підприємства. Класифікація прибутку за джерелами формування.
35. Прибуток як показник фінансової діяльності підприємства. Класифікація прибутку по основних видах діяльності.
36. Прибуток як показник фінансової діяльності підприємства. Схема формування і використання прибутку.
37. Рентабельність як показник ефективності фінансової діяльності підприємства. Види рентабельності.
38. Поняття і види нематеріальних активів.
39. Реалізація права власності на нематеріальні ресурси.
40. Поняття ризику. Класифікація ризиків по характеру обліку.
41. Поняття ризику. Класифікація ризиків по сфері виникнення.
42. Методи зниження ризиків господарської діяльності підприємства.
43. Загальна характеристика фінансової діяльності підприємства. Джерела внутрішнього і зовнішнього фінансування.
44. Концепції маркетингу, як основа цінової політики підприємства.
45. Методи ціноутворення.
46. Основні етапи формування рівня цін.
47. Поняття і види цін.
48. Фактори ціноутворення.
49. Етапи процесу ціноутворення.
50. Цілі та суть товарної політики.
51. Конкурентоспроможність товару.
52. Етапи процесу розробки нових товарів.
53. Складові якості товару.
54. Сутність концепції життєвого циклу товару.
55. Товарні стратегії фірми.
56. Процес оцінювання конкурентоспроможності товару.
57. Показники конкурентоспроможності товару.
58. Поняття "підприємства". Завдання, які повинне вирішувати підприємство.
59. Види підприємств залежно від форм власності та способу утворення (заснування) і формування статутного фонду.

60. Виробнича потужність підприємства. Фактори, що впливають на величину та рівень використання виробничої потужності.

ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Агропромисловий комплекс України: стан, тенденції та перспективи розвитку / за ред. П. Т. Саблука та ін. – К. : ІАЕ УААН, 2002. - 647с.
2. Андрійчук В. Г. Економіка аграрних підприємств : підручник / В. Г. Андрійчук. – 2-ге вид. - К. : КНЕУ, 2002. – 624 с.
3. Базилевич В. Д. Державні фінанси : навч. посібн. / В. Д. Базилевич. – 2-ге вид., доп. і перероб. – К. : Атіна, 2004. – 368 с.
4. Березін О. В. Економіка підприємства : практикум / О. В. Березін, Н. В. Бутенко. - К. : Знання, 2009. – 784 с.
5. Василик О. Д. Державні фінанси України : навч. посібн. / О. Д. Василик. – К. : Центр навчальної літератури, 2003. – 384 с.
6. Гончаров А. Б. Фінансовий менеджмент : навч. посібн. / А. Б. Гончаров. – Х. : ВД "ИНЖЭК", 2003. – 240 с.
7. Гриньова В. М. Фінанси підприємств / В. М. Гриньова, В. О. Коюда, Т. І. Лепейко. – Х. : Вид. ХДЕУ, 2001. – 168 с.
8. Економіка сільського господарства / П. П. Руснак, В. В. Жебка, М. М. Рудий, А. А. Чалий ; за ред. П. П. Руснака. – К. : Урожай, 1998. – 320 с.
9. Економіка підприємства : підручник / за заг.ред. С. Ф. Покропивного. – вид. 2-е перероб. доп. – К. : КНЕУ, 2001. – 528 с.
10. Економіка підприємств / за ред. П. С. Харіва. – Тернопіль : Економічна думка, 2002. – 449 с.
11. Економіка виробничого підприємства : навч. посіб. / Й. М. Петрович, І. О. Будіщева, І. Г. Устінова [та ін.] ; за ред. Й. М. Петровича. – 2-ге видання, переробка і доповнення. – К. : Зання, КОО, 2001 – 405 с.
12. Економічний аналіз : навч. посібник / М. А. Болюх, В. З. Бурчевський, М. Горбаток [та ін.] ; за ред. НАНУ, проф. М. Г. Чумаченко. – вид. 2-е. – К. : КНЕУ, 2003. – 556 с.
13. Економічний аналіз : навч. посібник для студентів вищих навч. закладів спеціальності 7.050.106 “Облік і аудит” / за ред. проф. Ф. Ф. Бутинця. – Житомир : ПП Рута, 2003. – 680 с.
14. Земельний Кодекс України // Сільський час. – 2001. - № 66. - 16 листопада.
15. Мацибора В. І. Економіка сільського господарства / В. І. Мацибора. – К. : Вища школа, 1994. – 415 с.
16. Малів З. О. Економіка підприємства : навч. посіб. / З. О. Малів, І. М. Луцький. - 2-ге вид., стер. – К. : Знання, 2006 – 580 с.
17. Мошенський С. З. Економічний аналіз : підручник / С. З. Мошенський,

- О. В. Олійник ; за ред. проф. Ф. Ф. Бутинця. – 2-ге вид., доп. і перероб. – Житомир : ПП "Рута", 2007. – 704 с.
18. Опарін В. М. Фінанси: загальна теорія / В. М. Опарін. – К. : КНЕУ, 2001. – 240 с.
  19. Примак Т. О. Економіка підприємства : навч. посіб. / Т. О. Примак. – К. : Вікар, 2011. – 580 с.
  20. Протопова В. О. Економіка підприємства : навч. посіб. / В. О. Протопова, А.Н. Полонський. – К. : ЦУП, 2003. – 220 с.
  21. Прохорова Т. П. Финансы. Ч. 1 : конспект лекций / Т. П. Прохорова. – Х. : Изд. ХГЭУ, 2002. – 96 с.
  22. Сідун В. А. Економіка підприємства : навч. посіб. / В. А. Сідун, Ю. В. Пономарьова. – Київ : Центр навчальної літератури, 2003. – 436 с.
  23. Шегда А. В. Економіка підприємства : підручник / А. В. Шегда. – К. : Знання, 2006. – 786 с.

Допоміжна

1. Александрова М. М. Гроші. Фінанси. Кредит : навч.-метод. посібн. / М. М. Александрова, С. О. Маслова. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К. : ЦУЛ, 2002. – 336 с.
2. Александрова М. М. Страхування : навч.-метод. посібн. / М. М. Александрова. – К. : ЦУЛ, 2002. – 208 с.
3. Андрущенко В. Л. Фінансова думка Заходу в ХХ столітті / В. Л. Андрущенко. – Львів : Каменяр, 2000. – 303 с.
4. Аранчій В. І. Фінанси підприємств : навч. посібн. / В. І. Аранчій. – К. : ВД "Професіонал", 2004. – 304 с.
5. Балабанов А. И. Финансы : учебн. пособ. для студ. эконом. вузов / А. И. Балабанов, И. Т. Балабанов. – СПб. : Питер, 2002. – 190 с.
6. Бланк И. А. Основы финансового менеджмента : 2-х т. / И. А. Бланк. – К. : Ника-Центр, 1999. – 512 с.
7. Гридчина М. В. Фінансовий менеджмент : курс лекцій / М. В. Гридчина. – К. : МАУП, 2002. – 160 с.
8. Савицкая Г. В. Экономический анализ : учебник / Г. В. Савицкая. - 9-е изд.– М. : Новое издание, 2004. – 640 с.
9. Савицька Г. В. Економічний аналіз діяльності підприємства : навч. посібн. – К. : Знання, 2004. - 654 с.

8. Інформаційні ресурси

1. Конституція України [Електронний ресурс] : закон України від 28.06.1996 // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. - Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.
2. Про Антимонопольний комітет України [Електронний ресурс] : закон України від 26.11.1993 // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 50. - Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3659-12>.
3. Про банки і банківську діяльність [Електронний ресурс] : закон України від 07.12.2000 // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 5-6. - Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>.
4. Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України [Електронний ресурс] : закон України від 23.03.2000 // Відомості Верховної Ради України. – 2000. – № 25. - Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1602-14>.
5. Про Державний бюджет України на 2007 рік [Електронний ресурс] : закон України від 26.12.2006 // Відомості Верховної Ради України. – 2006. – №10-11. - Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/489-16>.
6. Про державну податкову службу в Україні [Електронний ресурс] : закон України від 04.12.1990 // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 6. - Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/509-12>.
7. Про Єдиний митний тариф [Електронний ресурс] : закон України від 05.02.1992 // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 19. - Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2097-12>.
8. Про зайнятість населення [Електронний ресурс] : закон України від 01.03.1991 // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 14. - Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5067-17>.
9. Про закупівлю товарів, робіт і послуг за державні кошти [Електронний ресурс] : закон України від 22.02.2000 // Відомості Верховної Ради України. – 2000. – №20. - Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1490-14>.
10. Про захист економічної конкуренції [Електронний ресурс] : закон України від 11.01.2001 // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 12. Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2210-14>.
11. Про мінімальний споживчий бюджет [Електронний ресурс] : закон України від 03.07.1991 // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 42. - Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1284-12>.

12. Про Національний банк України [Електронний ресурс] : закон України від 20.05.1999 // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 29. - Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/679-14>.
13. Про оплату праці [Електронний ресурс] : закон України від 24.03.1995 // Відомості Верховної Ради України. – 1995. – № 17. - Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/108/95-%D0%B2%D1%80>.
14. Про підприємництво [Електронний ресурс] : закон України від 07.02.1991 // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – №14. - Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/698-12>.
15. Про фінансові послуги і державне регулювання ринків фінансових послуг [Електронний ресурс] : закон України від 12.07.2001 // Відомості Верховної Ради України. – 2002. – № 1. - Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2664-14>.
16. Мега-НАУ: професійна правова система [Електронний ресурс] / Інформтехнологія. – Веб-сайт. 1996-2018. – Режим доступу : www.nau.kiev.ua.
17. Верховна Рада України : офіційний веб-портал / Управління комп'ютеризованих систем ; Прес-служба Апарату Верховної Ради України. – 1994-2018. - Режим доступу : www.rada.gov.ua.

Навчальне-методичне видання

ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ

Методичні рекомендації для практичних занять і самостійної роботи
здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «бакалавр» спеціальності
193 “Геодезія та землеустрій” денної форми навчання

Укладач:

Альбещенко Олексій Станіславович

Формат 60x84 1/16. Ум. друк. арк. 2,1

Тираж 50 прим. Зам. №____

Надруковано в видавничому відділі

Миколаївського національного аграрного університету

54020, м. Миколаїв, вул. Георгія Гонгадзе, 9

Свідоцтво суб’єкта видавничої справи ДК № 4490 від 20.02.2013 р.